

AVRUPA'DA YETİŞKİN DİN EĞİTİMİ ÖRNEĞİ OLARAK
VİYANA İSLAM ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah AKINı

ÖZET

İslam Araştırmaları Enstitüsü'nün kuruluş amacı; insanımızın dinî eğitiminde ihtiyaç duyulan elemanların yetiştirilmesini sağlamaktır. Dinî sahada araştırmalar yaparak bilgi üretimi ve aktarımı sağlamayı; örgün ve yaygın din eğitimi ile insanlara empati ile yaklaşabilen, ahlak ve estetik değerlere sahip, inançlı, bilgili, aydın ve mesleki açıdan yetkin insanlar yetiştirmeyi görev edinmiştir. İslam Araştırmaları Enstitüsü'nün süresi hazırlık sınıfı ile birlikte (1+4=) 5 yıldır. Hazırlık dışında her öğretim yılı iki yarıyıl olmak üzere toplam 8 yarıyıldan oluşur. İlk 6 yarıyıldan İslami İlimler, 7. ve 8. yarıyıllarda pedagojik formasyon dersleri okutulur. İslam Araştırmaları Enstitüsü, profesör, doçent, doktor, araştırma görevlisi, uzman, üniversite mezunu ve İslâmî İlimler alanıyla ilgili geçerli bir kurstan belge almış kişiler arasından uygun görülenlerin bilgi ve tecrübelerinden; kadrolu veya gönüllü öğretim elemanı olarak, konferans ve/veya seminer vermek üzere, süreli/süresiz, ücretli/ücretsiz opsiyonlardan karşılıklı rıza anlayışı ile yararlanır. Bu çalışmanın amacı, İslam Araştırmaları Enstitüsü'nün yaşam öyküsünü yakından inceleyerek, yaşamının belirli aşamalarındaki değişimler ve dönüşümler ile sosyal yaşamdaki örgün/yaygın eğitim arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaktır. Araştırmada derinlemesine görüşme, gözlem ve doküman incelemesi yoluyla toplanan veriler, betimsel analize ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Çalışma neticesinde; Avrupa özelinde Türkiye kökenli Müslümanlar tarafından kendi imkânları ile kurulan İslam Araştırmaları Enstitüsü gibi enstitülerin, ülkemiz için büyük kazanım olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Din, Eğitim, Viyana, İslâm, Enstitü.

---

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi Anabilim Dalı,
ORCID: 0000-0002-9337-302X, abdullahakin@comu.edu.tr

**AS AN EXAMPLE OF ADULT RELIGIOUS EDUCATION IN EUROPE
INSTITUTE OF ISLAMIC STUDIES-VIENNA**

ABSTRACT

The establishment purpose of the Islamic Studies Institute; to educate the people needed in religious education of our people. To provide knowledge production and transmission by conducting research in religious field; With the help of formal and informal religious education, it has the task of educating people who are able to approach empathy with people, have moral and aesthetic values, and who are competent, knowledgeable, enlightened and professionally competent. The duration of the Institute of Islamic Studies is 5 years (1+4=) including prep class. Each semester consists of 8 semesters, excluding two semesters prep classes. In the first 6 semesters, only Islamic sciences are taught and pedagogical formation courses are joined the curriculum in 7th and 8th semesters. Institute of Islamic Studies works with professors, associate professors, phd holders, research assistants, experts, university graduates and those who have received a certificate from a valid course in the field of Islamic sciences as a permanent or voluntary instructor. Also, the students benefits from mutual/unpaid, paid/free options with mutual consent to give conferences and/or seminars. The aim of this study is to reveal the relationship between changes and transformations at certain stages of its life and formal/non-formal education in social life by examining Institute of Islamic Studies' life story closely. In the study, the data collected through in-depth interviews, observation and document analysis were subjected to descriptive and content analysis. As a result of the study; Muslims in Turkey by private European origin founded by themselves concluded that there is a great win for our country, such as the Institute of Islamic Studies Institute.

Keywords: Religious, Education, Vienna, Islam, Institute.

GİRİŞ

Avrupa ülkelerine ilk gelen Anadolu insanı, bütün Avrupa ülkelerinde, özel olarak da Avusturya'da destek olacak kimseleri olmadığı için manevi yönden çok büyük sıkıntılara maruz kalmıştır. Maddi bakımdan kazançlı çıkmış olsalar bile manevi yönden çok şey kaybetmişlerdir. Kısa bir süre çalışıp dönmeyi düşünerek ailesinden ayrılarak gelen birinci nesil manevi ihtiyaçlarını ve dini ibadetlerini küçük odalarda yerine getirmeye çalışmışlardır. Cuma ve bayram namazlarını ise bazen bir fabrikanın geniş alanında, bazen bir kilisenin salonunda kılmak zorunda kalmışlardır. İşçi göçü nedeniyle Batı Avrupa'ya giden vatandaşlarımızı maalesef ülkemizde o dönemlerde dinî ihtiyaçları göz önüne alınarak bir hazırlık yapılmamıştır.

Özellikle ailelerin birleşmesinden ve göç edilen ülkede kalıcılığın artmaya başlamasından sonrasında oluşan ikinci nesil, farklı şehirlerde birbirinden bağımsız dernekler olarak açmaya başladıkları camilerde birbirinden kopuk dini ve kültürel çalışmalar yapmışlardır.

Bu ilk dönem din eğitimi çalışmalarında belli bir plan ve müfredat olmadan, sadece Kur'an öğretimi ve yanı sıra bir planlama olmadığından dolayı genellikle halk arasında 32 farz şeklinde ifade edilen veya 54 farz diye belirtilen bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır. Farklı bir kültürün içinde bulunma, azınlık psikolojisinin vermiş olduğu savunma hali, dışlanma, horlanma, ayrımcılık gibi faktörlerin de rol oynamasıyla batı Avrupa'daki Müslümanlar, dini inanç ve milli kültürlerine daha sıkı sarılma ihtiyacını hissetmişlerdir. Teşekkür ettirdikleri kuruluşlarla varlıklarını devam ettirmenin yollarını aramışlardır.

70'li yılların başından itibaren bu tür çalışmaların yetersiz olduğu için ve birlikte çalışmaları gerektiği düşüncesinden yola çıkarak, hem ülkelerin kendi içinde hem de Avrupa genelinde teşkilatlanma çalışmaları başlamıştır. Belçika ve Avusturya gibi ülkelerde İslam dini resmen tanınmış, Müslümanların dini hizmetlerinin bir bölümü devletler tarafından karşılanmaya başlanmıştır. Böylece değişik STK'lar kurulmuş, bu STK'lar kendi mensuplarının dinî, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak için hizmet vermeye başlamışlardır. Bu hizmetler genellikle Türkiye'den getirilen din görevlileri aracılığıyla karşılanmaya çalışılmıştır. Artık toplumun kalıcı olduğu inancına sahip üçüncü ve dördüncü nesil Avrupa ülkelerinin tamamında olduğu gibi Avusturya'da da başarılı çalışmalara imza atmıştır.

Avusturya Cumhuriyeti (Republik Österreich) federal bir yapıya sahip olduğu için, parlamenter bir cumhuriyet sistemi içerisinde geniş yetkilere sahip, kendi kanunlarını meclisleri tarafından çıkararak dokuz eyaletten meydana gelmektedir (Tavukçuoğlu, 1994: 65). Cumhuriyetin din-devlet ilişkisini belirleyen temel nokta, Temel Vatandaşlık Hakları Anayasasının 15. maddesinde yer alan eşitlik prensibidir. Bu yasal sistem iki temel prensip üzerine kurulmuştur. Birincisi, dinî ve felsefî inançlar konusunda bireysel özgürlük hakkı; ikincisi ise, dinî toplulukların kamuda toplu faaliyet hakkıdır (Potz, 2008: 81). Federal Anayasa'nın 14. maddesi şöyledir: *“Devlet okulları doğum, cinsiyet, ırk, statü, sınıf, dil, din ve kanuni gereklilikler sınırları dâhilinde başka herhangi bir ayırım olmaksızın herkese açıktır. Anaokulları, çocuk yuvaları ve öğrenci yurtları için de aynı hüküm geçerlidir”* (Şencan, 2000: 80). Bu madde dini cemaatlerin okullar açabilmelerine izin vererek; kiliseler ve dini cemaatleri kendi tebaalarına din dersi vermeye yetkili kılmaktadır (Potz; 2008: 87).

Avrupa Kıtasında, İslamı din olarak resmen tanıyan Belçika ile birlikte ikinci ülke olan Avusturya'da din ve devlet ayrı olmasına rağmen mezhepler ve tarikatlarla ilgili “İnanç Meseleleri Federal Ofisi” adlı bir federal kamu danışma kurumu da bulunmaktadır. Bu ofis mezhepler ve tarikatlar hakkında sorusu olanlar için danışma fonksiyonu üstlenmektedir. 1998 tarihli “Dini İnanç Topluluklarının Statüsü Kanunu” ile Avusturya'da faaliyet gösteren her kategorideki organizasyon, farklı bir takım hak, imtiyaz ve sorumluluklara sahip olmak üzere (Tavukçuoğlu, 2000: 28) dinî gruplar; dinî cemaatler, dinî inanç toplulukları ve dernekler olmak üzere üç kategoriye ayrıldılar (Şencan, 2000: 87). Bununla birlikte din eğitimi, Anayasa'nın 17. maddesinin 4. fıkrasıyla teminat altına alınmıştır.

Anayasa'ya göre, devletin tanıdığı bir kilise veya cemaatin mensubu olan tüm öğrenciler için, bunların kendi mezheplerinin esas alındığı din derslerinin ilkokul ve ortaokullar ile eğitim, ziraat ve orman kolejleri müfredatlarında bulunması zorunludur. Yani, kiliseler ve dini cemaatler genel okul sistemi ve yasal imkânlar içerisinde din dersi vermeye yetkili kılınmıştır. Ek Protokol'ün (ECHR) 2. maddesi gereğince de velilere, çocuklarının dinî veya felsefî eğitim almalarına karar verme hakkı tanınmıştır (Potz, 2008: 81; Şencan, 2000: 80).

Avusturya'da Müslümanlar, Anayasanın tanıdığı bu haklar doğrultusunda, Müslümanları temsil eden kuruluş olan "Avusturya İslam Diyanet Teşkilatı" (Islamische Glaubensgemeinschaft in Österreich) adı altında çeşitli STK'lar aracılığıyla din eğitimi çalışmaları yapmaktadırlar. Bu teşkilat 1960'lı yıllarda, Avusturya'ya Türkiye ile birlikte Balkanlar ve Kuzey Afrika'dan gelen müslüman işçilerin bir çatı altında birleşmek istemeleri üzerine 1912 yılındaki yasaya (Baliç, 1991: 79) dayanılarak 1979 yılında kurulmuştur. Böylece 1912 yılından sonar, İslâmiyet 1979 yılında yeniden resmi din olarak kabul edilmiştir. Aynı yıl ülkedeki bütün Müslümanları temsilen "Avusturya İslam Diyanet Teşkilatı" (Islamische Glaubensgemeinschaft in Österreich) kurulmuştur. Bu tarihten itibaren Avusturya'da faaliyet gösteren STK'lar, devlet tarafından tanınan resmi teşkilatlar kurmuşlar, ibadet ve eğitim gibi çalışmalarını Avusturya İslâm Diyanet Teşkilatından aldıkları izin belgeleri ile kurdukları bu STK'ların çatısı altında devam ettirmektedirler (Bahçekapılı, 2013: 73). Bu STK'ların en önemlilerinden birisi de "Kardeşlik Derneği"dir. Makalenin araştırma konusu olan İslam Araştırmaları Enstitüsü-Viyana Kurumu da bu derneğe bağlı olarak 2012 yılında kurulmuştur.

İslam Araştırmaları Enstitüsü, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde STK'lar bünyesinde faaliyet gösteren ve temel dini bilgilerini tamamlamış olanların katılabildiği, yetişkin merkezli birçok eğitim kurumunun tipik bir örneğini temsil etmektedir. Kendi kurumsal kimliğine sahip bu okulun çalışma planı, yönetim biçimi, kılavuzu, müfredatı ve ders kitapları mevcuttur. Kurs sonunda mezun olan öğrenciler, bağlı bulunduğu STK'da idareci, eğitimci ya da irşad görevlisi olabilmeye yeterli olacak bir bitirme belgesi almaktadırlar. Çalışmanın amacı, İslam Araştırmaları Enstitüsü'nün yaşam öyküsünü yakından inceleyerek, yaşamının belirli aşamalarındaki değişimler ve dönüşümler ile sosyal yaşamdaki örgün/yaygın eğitim arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaktır.

Avrupa özelinde Türkiye kökenli Müslümanlar tarafından kendi imkânları ile kurulan bu kurum, aşağıda kuruluşundan başlanarak, amacı ve kazanımlarına, yönetim organlarına, müfredatına, sınavlarına, mezuniyet ve diploma alma koşullarına kadar detaylı bir şekilde, betimsel analize ve içerik analizine tabi tutularak değerlendirilmiştir. Araştırmada derinlemesine görüşme, gözlem ve doküman incelemesi yoluyla bilgiler elde edilmiş, bu amaçla kurumun, istatistikleri, öğrenci ve eğitimci profilleri ile ilgili detaylı arşiv çalışmaları yapılmıştır.

1. KURULUŞU

Kardeşlik Derneği, 03.09.2012 tarihinde yaptığı toplantıda aldığı 2012/1 sayılı kararla Yüksek İslam Enstitüsü ismiyle bir dini yükseköğretim kurumunun açılmasına karar vermiştir. Ancak sonradan din eğitimi uzmanlarıyla yapılan istişareler neticesinde, söz konusu dini yükseköğretim kurumunun, maddi imkânlar da dâhil bazı sebeplerle isminin İslam Araştırmaları Enstitüsü olarak değiştirilmesinin daha uygun olacağı kanaatine varılmıştır. Kuruluş aşamasında dünyanın çeşitli üniversitelerinden Hamdi Döndüren ve Ethem Cebecioğlu başkanlığında on dört öğretim üyesi, yazılı olarak enstitüye destek vermişlerdir.

Dr. Ahmet Akbulut'a ait bir düşünce olarak ortaya çıkan enstitüye en çok katkıda bulunanlardan biri, kuruluş zamanında Avusturya İslam Cemaati başkanı olan Dr. Fuad Sanaç, diğeri ise aynı dönemde T.C. Din Hizmetleri Müşaviri olarak görev yapan Fatih Karadaş'tır. İlk kurucu müdür olarak Semra Akbulut'un görev yaptığı enstitüde ilk görev yapan eğitimciler Ahmet Akbulut, Semra Akbulut, Dr. Melahat Yılmaz, Vesile Şağban, Hafız Hamdiye Kaya, Hafız Tevhide Ekinci, Gurbet Gülhan, Canan İnce, Hattat Emine Bakan'dır. İslam Araştırmaları Enstitüsü, profesör, doçent, doktor, yüksek lisans yapmış olan, araştırma görevlisi, uzman, üniversite mezunu ve İslami İlimler alanıyla ilgili geçerli bir kurumdan eğitimci yeterlilik belgesi almış kişiler arasından uygun görülenleri; kadrolu veya gönüllü öğretim elemanı olarak, konferans ve/veya seminer vermek üzere, süreli/süresiz, ücretli/ücretsiz opsiyonlardan karşılıklı rıza anlayışı ile istihdam etmektedir.

2. AMACI VE KAZANIMLARI

“On sekiz yaşını aşmış, zorunlu öğrenimin dışına çıkmış, olgunlaşmış, uygun davranabilen ve bağımsız olabilen kişi”ye yetişkin denir (Güneş, 1996: 40). Yetişkinler çocuklardan farklı bir öğrenme potansiyeline sahiptirler (Köylü, 2010: 103). Eğer yetişkinlere yönelik eğitim ve öğretim faaliyetlerinde başarılı olunmak isteniyorsa, eğitim-öğretimde onların bedensel, zihinsel, duygusal, toplumsal ve kültürel özellikleri dikkate alarak uygun metotları geliştirmek gerekir (Köylü, 2006: 86). Bu nedenle dünya literatürüne, 20. yüzyılda (Coşkun, 2005: 223) yetişkin eğitiminin bilimi ve sanatı anlamına gelen andragoji kavramı (Köylü, 2006: 87) girmiştir.

İslam Araştırmaları Enstitüsü'nün kuruluş amacı da; Avrupa'da yaşayan Türk kökenli Müslümanların yetişkin din eğitiminde ihtiyaç duydukları bu elemanların yetiştirilmesini sağlamaktır. Dini sahada araştırmalar yaparak bilgi üretimi ve aktarımı sağlamayı; örgün ve yaygın din eğitimi ile insanlara empati ile yaklaşabilen, ahlak ve estetik değerlere sahip, inançlı, bilgili, aydın ve mesleki açıdan yetkin insanlar yetiştirmeyi görev edinmiştir.

Eğitim kurumlarında yetişkin öğrencilerin tecrübelerine yer verilmesi önemlidir (Knowles, 1980: 49). Öğrenmeye karşı farklı motivasyonlara sahip yetişkinlerin eğitimi “problem merkezli”dir. Bu maksatla yetişkinlerin diğer özelliklerini de dikkate alarak, küçük ebatlı, problem ve konu merkezli, yaş seviyelerine ve ilgilerine uygun eserlerin yazılması gerekir.

Konular, fazla detaylandırılmadan, açık ve sade bir şekilde temel İslami kaynaklar çerçevesinde ele alınıp incelenmelidir (Köylü, 2013: 78). Kısacası yetişkinlere çok bilgi yüklemek yerine, daha çok onların sorunlarına cevap verebilecek nitelikteki bilgilere ağırlık vermek gerekir (Köylü, 2012: 78).

Yetişkinlerin öğrenme etkinliklerini sürdürürken onları cesaretlendirme, destekleme ve diyalog kurmada önemli felsefi ve eğitimsel bir prensiptir (Kılavuz, 2003: 140). Sevgi ile iman, gönülde birbirine çok yakın yerde bulunmaktadır (Bayraklı, 2000: 90). Her insan sevilmek ve sayılmak ister; her insan takdir edilmekten hoşlanır (Çamdibi, 2006: 302). Bu nedenle yetişkin kursları fiziki olarak ferah, rahat ve konforlu olduğu gibi; estetik olarak da insanların ruhuna iyi hitap edebilmelidir (Knowles, 1980: 50).

Yukarıda belirlenen genel amaç çerçevesinde, yetişen elemanların aşağıdaki kazanımları elde etmesi öngörülmektedir:

1. İslami İlimler alanındaki tarihi ve güncel bilgileri içeren kaynaklar ile İslami İlimler ve uygulama alanları hakkında ileri düzeydeki teorik ve uygulamalı bilgilere sahip olur.

2. İslamın inanç, ibadet ve ahlak esaslarını bilir ve bunları dinin temel kaynaklarıyla ilişkilendirir.

3. Kur'an'ın nüzülü, içeriği ve tefsiri hakkında güvenilir bilgiye sahip olur.

4. Kur'an'ı usulüne göre okuyabilir ve anlamını kavrar.

5. Hadis ve sünnetin İslamı anlamadaki yerini ve önemini bilir. Hz. Peygamberin söz, fiil ve takrirleri, fiziksel ve ahlâkî özellikleri, hadis ilminin tarihî seyri, usulü ile ilgili bilgi sahibi olur.

6. Hadis külliyatı ve değerlendirmesi ile ilgili bilgi sahibi olur.

7. İslamda kelam, fıkıh ve tasavvuf ekollerinin şekillenışı ve ana görüşlerini bilir ve günümüzdeki dini oluşumlarla karşılaştırabilir.

8. Kelam, fıkıh ve tasavvufun temel kavramlarını, kaynaklarını ve yorum üretme yöntemlerini bilir.

9. İslami İlimler alanlarıyla ilgili Arapça temel kaynakları okuyup anlayabilir.

10. Dinler ve inançlar hakkında mukayese yapabilecek seviyede bilgiye sahiptir.

11. Din ve dini konuları psikolojik ve sosyolojik açıdan değerlendirebilir.

12. İslam tarihi, medeniyeti ve bilimi ile ilgili konuları bilir ve değerlendirir.

13. İslamın etkisiyle şekillenen sanatlar ve İslam Edebiyatı hakkında bilgi sahibi olur.

14. İslam dünyasında vücut bulmuş klasik ve çağdaş akımlar hakkında temel bilgi sahibidir.

15. Vahiy, akıl, bilim ilişkisini kavrar.

16. Dinin ana kaynakları ile tarih boyunca oluşan kültür mirasını birlikte değerlendirir. İslami İlimler alanında edindiği bilgileri sözlü ve yazılı olarak kullanır.

17. İslami İlimler alanında edindiği bilgi ve becerileri kullanarak bu alandaki sorunları belirler, araştırır ve güncel sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirir.

18. Çeşitli eğitsel ve dini içerikli etkinliklerde topluma hizmet sunar, projeler üretir, bu amaçla materyal geliştirir.

19. Hedef kitlenin özelliklerini dikkate alarak din eğitimi ve din hizmetlerini planlar, uygular ve değerlendirir.

20. Bireylerin dini içerikli soru ve sorunlarına ilişkin dini-psikolojik yardım becerisine sahip olur.

3. YÖNETİM ORGANLARI

İslam Araştırmaları Enstitüsü'nün yönetim organları; yönetim kurulu, müdür, bölüm başkanları ve akademik kuruldur oluşmaktadır.

3.1. Yönetim Kurulu

İslam Araştırmaları Enstitüsü yönetim kurulu; Kardeşlik Derneği yönetiminden iki kişi, enstitü müdürü, bölüm başkanları, öğretim üyeleri arasından seçilen üç kişi, son sınıf öğrencileri arasından seçilen bir asistan adayından oluşur. Yönetim kuruluna müdür başkanlık eder. Bu yöneticilerden öğrenci temsilcisi dışında tamamının üniversite mezunu olması şarttır. Yönetim kurulu, enstitünün en üst karar organıdır. Salt oy çokluğuyla karar alır, eşitlik halinde başkan veya başkan vekilinin bulunduğu tarafın görüşü benimsenir. Yönetim kurulu, müdür ataması, seçilen bölüm başkanları ve akademik genel kurul kararlarının onanması ve eğitim öğretim faaliyetlerinin denetiminde yetkilidir.

3.2. Müdür

İslam Araştırmaları Enstitüsü müdürü; Kardeşlik Derneği Yönetim Kurulu tarafından, asgari bir dini yükseköğretim kurumu mezunu, B2 seviyesinde Almanca dil bilgisine sahip, kurum içinde veya dengi bir dini eğitim kurumunda 2 yıl hizmet yapmış olanlar arasından atanır. Müdür, enstitüdeki eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütülmesi ve başarının artırılmasında birinci derecede sorumludur.

3.3. Bölüm Başkanları

İslam Araştırmaları Enstitüsü bölüm başkanları bölüm öğretim elemanları tarafından gizli oyla seçilir. Bölüm başkanları, araştırma ve eğitim alanlarında, planlama, organize ve yürütme işlerini yapar. Bu konuda birinci derecede sorumludurlar. İhtiyaç duyulan akademik kadroların sağlanmasından bölüm başkanları, müdürle birlikte sorumludurlar. Müdürle birlikte bölüm başkanları, bütçe harcamalarında yerindelik ilkesine dikkat etmelidirler.

3.4. Akademik Kurul

Akademik kurul; enstitünün daimi ve misafir öğretim elemanlarından oluşur. Ancak karar almada daimi öğretim elemanları oy kullanır. Akademik genel kurul, enstitüde yapılan eğitim ve öğretim faaliyetlerini değerlendirir, başarının artırılması için gerekli tavsiye kararları alır. Akademik genel kurul tarafından aşağıdaki komisyonlar oluşturulur:

Müfredat komisyonu okutulacak derslerin içeriklerini belirler. Bu komisyonun bir görevi de denklik (intibak) müracaatlarını karara bağlamaktır. Ölçme ve değerlendirme komisyonu sınav sorularını soru havuzunda toplar, sınav şeklini ve periyotlarını belirler ve sınavları yürütür. Kalite belirleme komisyonu kalite standartlarını kontrol eder, eğitim kalitesinin yükseltilmesini sağlar ve akreditasyon çalışmalarını yürütür. Koordinasyon komisyonu ise Avusturya ve Avusturya dışındaki benzeri kurumlarla İslam Araştırmaları Enstitüsü arasındaki her türlü koordine işlerinde proje hazırlar, onaylanan projeleri uygular.

4. MÜFREDATI

İslam Araştırmaları Enstitüsü'nün öğretim süresi (1 + 4 =) 5 yıldır. Hazırlık dışında her öğretim yılı iki yarıyıl olmak üzere toplam 8 yarıyıldan oluşur. İlk 6 yarıyıldan önce İslami İlimler, 7. ve 8. yarıyıllarda pedagojik formasyon dersleri okutulur. Lise mezunları ve açık lise öğrencileri seviye tespit sınavındaki başarı durumları ve bölüm tercihlerine göre İslam Araştırmaları Enstitüsü hazırlık sınıfına veya 1. sınıfa kayıt hakkı kazanırlar. İslami İlimler alanında başka kurumlarda eğitim almış kişilerin müracaatları halinde, denklik komisyonunca uygun görülenlerin yerleştirmeleri yapılır. Durumları İslam Araştırmaları Enstitüsü öğrencisi olmaya yeterli bulunmayan adaylardan isteyenler 'dinleyici öğrenci' olarak derslere devam ederek imtihanlara girebilirler. Bu öğrenciler İslam Araştırmaları Enstitüsü öğrenci kabul profiline uygun hale geldiklerinde, İslam Araştırmaları Enstitüsü'nde aldıkları ve başarı elde ettikleri notları geçerli sayılır. İslam Araştırmaları Enstitüsü öğrenci işleri, yukarıda belirlenen esaslara uygun olan öğrencilerin ön kayıtlarını yapar, kesin kayıt için Yönetim Kurulunun uygun görmesi şartı aranır. Kabul edilen öğrenciye öğrenci numarası verilir. İslam Araştırmaları Enstitüsü'nde eğitim dili Türkçe'dir. İhtiyaç halinde Arapça, Almanca ve diğer dillerde de eğitim yapılır. Bu yöndeki bir karar yönetim kurulu tarafından verilir.

4.1. Ders Programı

Yetişkinlerin din eğitim programının planlanmasında dinî bilgi ve akademik konulara ağırlık verilmesi önemli olmakla birlikte, öğrencinin ilgi, istek ve ihtiyaçlarının dikkate alınması gözden uzak tutulmaması gereken bir husustur (Kılavuz, 2006: 131). Dolayısıyla öğrencinin hayatı için anlam taşımayan unsurlar, öğrenme konusunda çoğu zaman sorun teşkil edebilmektedir (Doğan ve Tosun, 2002: 47). Çünkü insanlar öğrenmeye ihtiyaç duymaları durumunda daha kolay motive olmakta ve sonuçta daha kolay öğrenebilmektedirler. Bu açıdan yetişkin eğitiminin gönüllü bir süreç oluşu, başarı ihtimalini artırarak önemli bir avantaj sağlamaktadır (Tosun, 2000: 182). Bir programın temel öğeleri; "hedef", "içerik", "öğrenme yaşantıları" ve "değerlendirme"dir.

Başka bir deyişle, eğitim ve öğretim etkinliklerinin niçin gerçekleştirildiği (amaçlar), bu etkinlikler çerçevesinde neler öğretileceği (konular), bu konuların nasıl öğretileceği (öğretim durumları), amaçlarının gerçekleşme düzeyinin nasıl tespit edileceği (değerlendirme) gibi soruların cevaplarının verilmiş olması gerekmektedir (Dam, 2004: 438).

Eğitim programlarının planlamasında farklı tasarım anlayışlarını göz önünde bulundurarak yetişkinlerin din eğitimi programlarının planlanmasında hangi hususların dikkate alınması gerektiği sorusuna cevap aranmalıdır (Kılavuz, 2006: 130). Daha doğrusu, “konu merkezli”, “öğrenci merkezli” ve “sorun merkezli” olmak üzere üç farklı program tasarımından hangisinin uygun olacağını belirlemek gerekir. Derslere göre düzenlenen program (Özcan, 1998: 61) olarak da isimlendirilen “konu merkezli” klasik program anlayışında konular, öğretmenin daha önce eğitimini aldığı derslerin içeriği üzerine kuruludur. Öğrencinin ve toplumun ihtiyaçları ile genellikle ilgili değildir (Altaş, 2004: 76). Bu tasarım anlayışında alan uzmanları konuları, öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmaksızın programa aldıkları için bazı olumsuzluklar söz konusu olabilmektedir (Varış, 1998: 94-95).

İslam Araştırmaları Enstitüsü’nün sınıflara göre ders dağılımı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Derslerin Sınıf ve Yarıyıllara Göre Haftalık Ders Saatleri

Yarıyıl Dersler	Hazırlık Sınıfı							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1 Almanca	-	-	-	-	-	-	-	-
2 Arapça	6	6	-	-	-	-	-	-
3 Bilgisayar	-	-	-	-	-	-	-	-
4 İslam Dini Esasları (Akaid)	2	2	-	-	-	-	-	-
5 Kur’an-ı Kerim	8	8	-	-	-	-	-	-
6 Seminerler	2	2	-	-	-	-	-	-
7 Temel Kavramlar	2	2	-	-	-	-	-	-
8 Türkçe	2	2	-	-	-	-	-	-
Yarıyıl Dersler	Din Hizmetleri Bölümü							
	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1 Arap Dili ve Edebiyatı	3	3	1	1	1	1	-	-
2 Araştırma Teknikleri	-	-	-	-	1	1	-	-
3 Bitirme Tezi	-	-	-	-	-	-	2	2
4 Din Eğitiminin Sorunları (Seçmeli)	-	-	2	2	-	-	-	-
5 Din Hizmetlerinde Rehberlik ve İletişim	-	-	-	-	-	-	1	1
6 Dini Gelişim ve Öğrenme	-	-	-	-	-	-	1	1
7 Dinler Tarihi	-	-	-	-	1	1	-	-
8 Eğitim Bilimine Giriş I	1	1	-	-	-	-	-	-
9 Fıkıh (İslam Hukuku)	2	2	-	-	1	1	-	-
10 Fıkıh Kaideleri	-	-	-	-	1	1	-	-
11 Fıkıh Usulü	-	-	-	-	-	1	1	1
12 Gelişim Psikolojisi I	-	-	-	-	-	-	2	2

13	Güzel Kur'an Okuma (Seçmeli)	-	-	-	-	-	-	1	1
14	Güzel Sanatlar (Estetik, Hüsn-i Hat, Ebru, Musiki)	1	1	1	1	1	1	1	1
15	Hadis	1	1	-	-	-	-	-	-
16	Hadis Usulü	-	-	1	1	-	-	-	-
17	Hitabet ve İrşad	-	-	-	-	-	-	1	1
18	İslam Bilim Tarihi (Seçmeli)	-	-	-	-	-	1	-	-
19	İslam Devletleri Tarihi (Seçmeli)	-	-	-	-	-	-	-	-
20	İslam Dini Esasları (Akaid)	1	1	-	-	-	-	-	-
21	İslam Düşünce Tarihi	-	-	-	-	-	-	1	1
22	İslam Eğitim Tarihi	-	-	-	-	1	1	-	-
23	İslam Mezhepler Tarihi	-	-	-	-	1	1	-	-
24	İslam Miras İlmi	-	-	-	-	1	1	-	-
25	İslam'da İnsan Hakları	-	-	-	-	1	1	-	-
26	İslam'ın Batıda Algısı	-	-	-	-	-	-	1	-
27	İslami Türk Edebiyatı	-	-	-	-	-	-	1	1
28	Kelam	-	-	-	-	1	1	-	-
29	Konulu Tefsir (Seçmeli)	-	-	-	-	-	-	-	-
30	Kur'an Arapçası	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Kur'an-ı Kerim	4	4	6	6	5	5	2	2
32	Mantık	1	1	-	-	-	-	-	-
33	Mesleki Uygulama	-	-	2	2	2	2	2	2
34	Mezhepler Tarihi	-	-	-	-	1	1	-	-
35	Mukayeseli İslam Hukuku (Seçmeli)	-	-	-	-	1	1	-	-
36	Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları	-	-	-	-	-	-	1	1
37	Öğret. Teknolojileri ve Materyal Tasarımı I	-	-	-	-	-	-	2	2
38	Ölçme ve Değerlendirme I	-	-	-	-	-	-	1	1
39	Özel Öğretim Yöntemleri I	-	-	-	-	-	-	1	1
40	Peygamberler Tarihi	1	1	-	-	1	1	-	-
41	Program Geliştirme ve Öğretim	-	-	-	-	-	-	1	1
42	Rehberlik I	-	-	-	-	1	1	1	1
43	Sanat Tarihi (Seçmeli)	-	-	1	1	-	-	-	-
44	Sınıf Yönetimi I	-	-	-	-	-	-	1	1
45	Siyer	2	2	-	-	-	-	-	-
46	Tasavvuf	-	-	2	2	-	-	-	-
47	Tefsir	2	2	2	2	-	-	-	-
48	Tefsir Usulü	-	-	1	1	-	-	-	-
49	Temel Kavramlar	1	1	1	1	-	-	-	-
50	Türk Dili	2	2	1	1	-	-	-	-
51	Yetişkinlere Din Eğitimi Metotları	-	-	-	-	-	-	1	1
52	Yurtdışı Din Hizmetleri (Seçmeli)	-	-	-	-	-	-	2	2
53	Osmanlıca	-	-	-	-	1	1	-	-
54	Bilgisayar	-	-	-	-	1	1	-	-

4.2. Zorunlu ve Seçmeli Dersler

İslam Araştırmaları Enstitüsü'nde dersler, zorunlu ve seçmeli olmak üzere iki türdür. Bölümler tarafından zorunlu ve seçmeli dersler belirlenir. Bunlardan zorunlu dersler, öğrencinin almakla yükümlü olduğu derslerdir. Seçmeli dersler, öğrencinin istekleri de göz önüne alınarak belirlenen derslerdir. Bu dersler, meslekle ilgili formasyonu tamamlayan derslerden olabileceği gibi, genel kültür ya da değişik ilgi alanlarından dersler de olabilir. Ders planlarında seçmeli derslerin, mezuniyet için alınması gereken toplam AKTS (ECTS) kredisinin en az %25'ini oluşturacak biçimde düzenlenmesi esastır. Seçmeli dersler aynı düzeydeki bir başka bölümün dersi de olabilir. Zorunlu ve seçmeli tüm dersler öğrencinin tamamlamakla yükümlü olduğu toplam AKTS kredisine sayılır. Her dersin AKTS kredisi ders planında belirtilir. AKTS kredisi, bir akademik yılı herhangi bir yükseköğretim kurumunda tam zamanlı olarak tamamlamak için gereken toplam çalışma zamanına göre ilgili dersin ne kadar çalışma gerektirdiğini belirten değerdir.

Ders planındaki dersler; kuramsal dersler, uygulamalar, sanat, tez, proje, staj ve benzeri çalışmaları kapsar. Ders planları, ilgili kurul tarafından her yıl Mayıs ayına kadar belirlenir. Ders planları yönetim kurulunun onayından sonra kesinleşir. Ders planlarında; her yılda/yarıyılda okutulacak dersler ile bu derslerin; zorunlu veya seçmeli oldukları, kuramsal ders saati, uygulamalı ders saati, AKTS kredisi bilgileri yer alır. Ders planında yer alan derslerin AKTS kredilerinin toplamı her yarıyıl için 30 olmak zorundadır.

Zorunlu derslerin açılması için öğrenci sayısı dikkate alınmaz. Seçmeli derslerin en az kaç öğrenci ile açılacağı her akademik yılbaşında yönetim kurulu tarafından belirlenir. Zorunlu derslerde ilgili kurul kararı ile birden fazla şube oluşturulabilir. Derslerin şubelere ayrılmasına ilişkin esaslar yönetim kurulu tarafından belirlenir. Yönetim kurulu tarafından uygun görülmesi halinde, derslerden bazıları uzaktan öğretim yoluyla verilebilir.

4.3. Ders Yükü ve Ders Alma

Her ders için ilgili kurul tarafından koordinatör atanır. Koordinatör ders öğretim planını ilgili öğretim elemanlarının görüşünü alarak hazırlar. Her ders için hazırlanan Ders Öğretim Planı, kayıt yenileme döneminin başlamasından önce öğrencilere ilan edilir. Ders yükü öğrencinin her dönemde alacağı ders yükü, ait olduğu bölümün ders planında belirtilen AKTS kredi yüküdür. Öğrenci, katkı payını ödedikten sonra, yarıyıl için öngörülen AKTS kredisi altında kalan dilediği sayıda derse kayıt yaptırarak öğrenimini sürdürebilir.

Ders alma işlemi, öğrenci otomasyon sisteminden, öğrenci tarafından yapılır. Öğrenciler birinci yarıyıldaki tüm derslere kayıt yapmak zorundadır. Önceki yarıyıllardaki dersleri tekrarlama veya ilk defa alma durumunda olan öğrenciler öncelikle bu derslere kayıt yaptırmak zorundadır. Bu dersler farklı yarıyıllarda ise en alttaki dönem derslerinden başlamak şartı ile en fazla bir üst yarıyıldaki derslere kayıt yaptırılır. Alabileceği en fazla ders yükü kadar derse yazılan ve bölümden mezun olabilmesi için ders yükünü aşacak durumda sadece bir dersi kalan öğrenciler bu tek derse de yazılmak koşuluyla ders yükünü bir ders artırabilirler.

Ders çakışmalarına yönetim kurulu kararıyla izin verilir. Bu durumda olan öğrenciler ilgili öğretim elemanlarıyla görüşerek, her iki dersi dönüşümlü olarak takip edebilirler. Kaldırılan derslerden başarısız olanlar, bu derslerin yerine konulan eşdeğer derslerden sorumlu olurlar. Seçmeli dersin yeterli öğrenci sayısına ulaşamaması nedeniyle açılmaması durumunda; akademik takvimde belirtilen tarihlerde derse kaydı iptal edilen öğrenciler açık bulunan seçmeli derslere kayıt yaptırabilir. Dönemsel seçmeli ders sayısından fazla sayıda seçmeli ders alınması durumunda; alınan dersler arasından en yüksek nota sahip olan dersler tercih edildi sayılır. Öğrenciler süresinde ve usulüne uygun olarak kaydolmadıkları derslere devam edemez ve bu derslerin sınavına giremezler.

Bir dersten başarısız olan, devamsızlıktan kalan ya da bir dersi alması gereken yılda/yarıyılı alamayan/almayan öğrenciler, bu dersi tekrar verildiği ilk yılda/yarıyılı almak zorundadırlar. Öğrenciler, genel ağırlıklı not ortalamalarını yükseltmek için daha önce aldıkları ve başardıkları veya muaf oldukları derslere, yeniden kayıt olabilir.

Öğrencinin bu dersler için yeniden kayıt, devam ve belirlenen yıl/yarıyıl içi ölçme araçları etkinliklerini yerine getirmesi gerekir. Ders ve/veya uygulamada devam şartlarını yerine getirmiş olan ancak başarısızlık nedeniyle ders tekrarı yapan öğrencinin bu dersler için de yeniden kayıt, devam ve belirlenen yıl/yarıyıl içi ölçme araçları etkinliklerini yerine getirmesi gerekir. Bir seçmeli dersten başarısız olan öğrenci, aynı dersi tekrar edebileceği gibi, dersin ait olduğu yarıyılıda yer alan farklı bir seçmeli dersi de alabilir.

5. SINAVLARI

İslam Araştırmaları Enstitüsü'nde ara sınavlar, yarıyıl sonu sınavları ve bütünleme sınavları her yarıyıl için programlanır. Ara sınavlar, yarıyılın başlangıcında bölümün önerisi dikkate alınarak düzenlenir. Ders planında yer alan dersler için en az bir ara sınav yapılır. Herhangi bir yarıyılın ders planında yer alan derslerin sınavları aynı anda olmayacak şekilde programlanır. Yapılması öngörülen en az bir ara sınava ek olarak; ödev, uygulama ve küçük sınavlar da yapılabilir. Bu durumda, o dersin yarıyıl içi çalışmalarının birbirlerine göre ağırlıkları ilgili öğretim elemanı tarafından belirlenir. Yarıyıl içi çalışmalar ve tüm sınavlar 100 tam puan üzerinden verilen notlar ile değerlendirilir.

Sınavlar yazılı, sözlü veya hem yazılı hem sözlü ve/veya uygulamalı olarak yapılabilir. Belirlenen ilkelere göre yarıyıl içi not ortalaması hesaplanır. Bir dersin ara sınavının yarıyıl sonu ham başarı notuna etkisi % 40, yarıyıl sonu veya bütünleme sınavının etkisi de % 60'tır. Bir dersin yarıyıl sonu veya bütünleme sınavına girmeyen öğrenciler başarısız kabul edilir. Bir dersin sınavına girebilmek için o derse kayıt yaptırmak, devam şartını sağlamış olmak ve derse bağlı uygulamalarda başarılı olmak gerekir. Almış oldukları ders veya derslerin yarıyıl sonu sınavına girme hakkı elde ettiği halde sınava giremeyen veya girdiği halde başarısız olan öğrenciler bu derslerden bütünleme sınavına girebilir. Bütünleme sınavına ilişkin esaslar şunlardır:

Bütünleme sınavına giren öğrencilerin, ilgili derse ait başarı notu belirlenirken, yarıyıl sonu notu yerine bütünleme sınav notu kullanılır. Dönem içi proje, bitirme çalışmaları, staj, öğretmenlik uygulamaları ile yaz öğretiminde alınan derslere bütünleme sınav hakkı verilmez. Yarıyıl sonu ve bütünleme sınav programları akademik takvimde belirlenen tarihler arasında, dersin okutulduğu ilgili bölüm başkanlığınca tarihi, saati ve yeri belirtilerek programlanır ve ilân edilir. Öğretim elemanı ara, yarıyıl sonu ve bütünleme sınavlarının kâğıtlarını, soru ve cevaplarını, sınav tutanakları ile birlikte yarıyıl sonunda tutanak karşılığında öğrenci işlerine teslim eder. Yazılı sınav kâğıtları iki yıl süre ile saklanır.

Bölümün tüm derslerinin dönem sonu başarı notları sınavların bitimini izleyen en geç beş iş günü içinde ilân edilir. Mazeret sınavları, öğrenci işleri tarafından kabul edilen haklı ve geçerli nedenlerden ya da sağlık raporu ile belgelediği sağlık sorunlarından dolayı ara sınava giremeyen öğrenci, mazeretinin bitim tarihini izleyen en geç üç iş günü içinde bir dilekçe ile dersi veren öğrenci işlerine başvurmak zorundadır. Yarıyıl sonu sınavları, bütünleme sınavları ve ek sınavlar için öğrenciye mazeret sınavı hakkı verilmez.

Ara sınavlara mazeretleri nedeniyle giremeyen ve mazeretleri, enstitü yönetim kurulu tarafından kabul edilen öğrenciler için, her yarıyılın en geç son haftasına kadar mazeret ara sınavları yapılır.

5.1. Ek Sınav

İslam Araştırmaları Enstitüsü bölümlerindeki tüm dersleri alan, devam koşulunu yerine getirerek yarıyıl sonu sınavlarına girerek başarılı olan öğrenciye, notunu yükseltmek için müracaat etmesi halinde bölüm yönetimi tarafından ek sınav hakkı tanınır. Bu maddede belirtilen koşullardaki öğrenci, ek sınav hakkından yararlanmak için, bütünleme sınavları veya yaz öğretilimi sınav sonuçlarının açıklanmasını izleyen iki iş günü içinde, dersin verildiği bölüm başkanlığına bir dilekçe ile başvurur. Öğrencinin durumu incelendikten sonra, bölüm başkanı, ek sınav hakkından yararlanacak öğrenci isimlerini, birimin ilgili kurulunun onayına sunar, sınava girebilecek öğrenciler ve sınav günleri ilgili yönetim kurulu tarafından belirlenir. Bu maddede belirlenen ek sınav hakları, talep eden her öğrenciye her ders için sadece bir defa tanınır.

5.2. Yarıyıl Sonu Başarı Notları

Öğrencinin notu karneye geçirilirken aşağıdaki şekilde beşlik sisteme çevrilir:

0	–	44	→	5
45	–	54	→	4
55	–	69	→	3
70	–	84	→	2
85	–	100	→	1

5.3. Akademik Not Ortalaması

Öğrencinin başarı durumu, sekiz yarıyılın sonundaki not ortalamaları toplamının sekize bölünmesiyle elde edilir. Denklik verilen öğrencilerin mezuniyet koşullarını sağlamaları halinde not ortalamaları, muaf tutulan dersler ile İslam Araştırmaları Enstitüsü eğitimi sırasında aldığı dersler üzerinden hesaplanır.

5.4. Sınav Sonuçlarına İtiraz

Ara sınav, yarıyıl sonu ve bütünleme sınavlarının sayısal notlarındaki maddi hatanın düzeltilmesi için öğrenci, sınav sonucunun ilânını takip eden üç iş günü içinde dersin kodunun ait olduğu idari birime yazılı olarak başvurabilir. Bu başvuru öğretim elemanına iletilir. Eğer maddi hata mevcut ise ilgili yönetim kurulunun onayı ile öğretim elemanınca not düzeltilir.

5.5. Başarılı Öğrenci

Bütün derslerden en az 4 almış olması koşulu ile genel not ortalaması değeri en az 4.00 olan öğrenci başarılı kabul edilir.

5.6. Onur/Yüksek Onur Öğrencileri

Normal öğrenim süreleri dikkate alınarak, yaz öğretimi hariç, güz ve bahar dönemi sonunda, o döneme ait not ortalaması 1.50–2.00 olanlar, onur öğrencisi; 1.49'a kadar olanlar, yüksek onur öğrencisi sayılır. Ancak bu öğrencilerin öğrenimleri süresince herhangi bir dönemde disiplin cezası almaması ve bulunduğu dönem dâhil tüm dersleri almış ve basarmış olmaları gerekir. Bu öğrencilerin listesi, ilgili eğitim birimi tarafından her dönem sonunda ilan edilir. Öğrencilerin başarı belgeleri, birimleri tarafından kendilerine verilir.

6. MEZUNİYET VE DİPLOMA ALMA KOŞULLARI

Kayıtlı olduğu bölümde en az 240 AKTS kredilik dersi başarıyla tamamlayan, genel not ortalaması en az 4.00 olan ve bölüme ait diğer yükümlülüklerini yerine getiren öğrenciye, kayıtlı olduğu bölümün diploması ve not durum belgesi (transkript) verilir. Mezuniyet genel akademik not ortalaması, 5.00 üzerinden hesap edilir. Genel akademik not ortalamaları 1.50–2.00 olan öğrenciler, onur; 1.49 veya daha yukarı olanlar, yüksek onur listesine geçerek mezun olurlar ve bu durumları diplomalarında belirtilir. Diplomanın ön yüzünde öğrencinin adı, soyadı, doğum yeri, doğum tarihi, öğrenci numarası, bölümü, derecesi, diplomanın düzenlenme tarihi ile Öğrenci İşleri Başkanı ve Enstitü Müdürünün onayı bulunur. Diplomalara soğuk damga uygulanır.

Mezun olan öğrenciler, diplomalarını mezun oldukları birimden şahsen veya noterden düzenlenen vekâletnameyle tayin ettikleri vekil aracılığı ile alır. Diplomanın kaybedilmesi veya tahrip olması halinde, kimlik suretlerini ekledikleri yazılı başvuruya dayanarak “ikinci kez düzenlenmiştir” ibaresi yer alan diploma hazırlanır. Yeniden düzenlenecek diplomalarda öğrencinin sicil ve mezuniyet bilgileri korunarak işlem yapılır.

Mezuniyetten sonra evlilik veya mahkeme kararına dayalı nüfus kaydı değişikliğine ilişkin evraklar ile ilgili birime başvurulması halinde diplomanın arkasına tarih konularak değişikliğe ilişkin şerh düşülebilir. Değişikliğe ilişkin evraklar ile diploma; şerh düşülmek, imzalanmak ve onaylanmak üzere Öğrenci İşleri Başkanlığı'na gönderilir. Diploma defterinde her iki birim tarafından da gerekli açıklama işlemi yapılır.

Mezuniyet tarihi, tüm eğitim-öğretim çalışmalarının ve sınavların başarılmasına, varsa stajların tamamlanmasına bağlı olarak ilgili enstitü yönetim kurulu kararı ile mezun edildiği tarihtir. Öğrencinin yazılı başvurusu ile genel ağırlıklı not ortalamasını yükseltmek amacıyla yaz öğretiminden yararlanma isteğinin Enstitü Yönetim Kurulu'nun uygun bulması halinde mezuniyet işlemleri yaz öğretiminden sonraki akademik başarısına göre yapılır.

7. MÜTEFERRİK KONULAR

7.1. Denklik

İslam Araştırmaları Enstitüsü'nde eğitim almak isteyen ve benzer bazı dersleri daha önce benzeri kurumlardan almış ve başarılı olmuş öğrenci adaylarının, bu dersleri denklik komisyonunca değerlendirmeye alınır ve uygun görülen derslerin denkliği verilerek öğrenci bu derslerden muaf tutulur. Burada ölçü öğrencinin belge getirdiği kurumun İAE tarafından kabul edilmesi, denklik istenen dersin adının yanı sıra müfredat içeriğinin de en az % 80 oranında benzeşmesidir.

7.2. Yarıyıl Sistemi

İslam Araştırmaları Enstitüsü, hazırlığı bir yıl (2 yarıyıl), öğretim yılı 4 yıl (8 yarıyıl) olmak üzere toplam 10 yarıyıldan oluşmaktadır. İAE'nü okumak isteyen bir öğrenci bu 10 yarıyılı, resmi mazeret dışında toplam 16 yarıyıllık sürede bitirmek zorundadır. Aksi takdirde başarısız sayılır.

7.3. Bitirme Tezi

Mezuniyet için bitirme tezi yazılması istenir. Bitirme tezi Türkçe, Almanca veya Arapça dillerinden biriyle yazılmış olmalı, tezin özeti bölümüne her üç dilden birer sayfa eklenmelidir. Tez konusu Avusturya'da faaliyet gösteren yükseköğretim ve fakültelerde bitirme, master, doktora ve daha yukarısı ilmi payeler için yazılmış olmamalıdır. Böyle bir durumun tespiti halinde tez konusu iptal edilir.

7.4. Asistanlık

İhtiyaç olduğu dönemlerde, İAE mezunları ve en az lisans seviyesinde herhangi bir dini yüksek öğrenim kurumundan mezun olanların katılabileceği asistanlık sınavı açılır. İAE yönetim kurulunca oluşturulan komisyon tarafından yapılan yazılı ve sözlü sınavlarda başarılı olanlar asistanlık görevine başlatılır.

SONUÇ

Avrupa gündeminde sıkça karşılaşılan İslâm ve Müslüman kimliği ile ilgili tartışmalarda ön yargıları giderici, toplumu teskin edici doğru bilgi ve tutumu sağlayan yetenekli ve temsil gücü yüksek eleman yetiştirmek amacıyla yola çıkan İslam Araştırmaları Enstitüsü 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren yukarı bahsedilen müfredat ve eğitim sistemiyle yoluna devam etmektedir.

Enstitü, güçlü bir eğitim kadrosu ile verilen ülkemizde yaptırılan İlahiyat programına benzer bir yapının yanı sıra, öğrencilerin geleneksel İslâm sanatları ile bağ kurmaları amacıyla hat, tezhip ve ebru dersleri de vermektedir. Anadil eğitimine önem veren enstitüde, Almanca ve Arapça derslerinin yanı sıra İngilizce öğrenme imkânı da sunulmaktadır.

Zaman zaman Avrupa'nın farklı üniversitelerinden gelen misafir profesörlerin verdiği seminerler ile enstitü eğitimi zenginleştirilmektedir. Ayrıca yılsonu bitirme tezleri ile Avrupa'da yaşayan Müslümanların çeşitli problemlerine değinilerek çözümler üretilmeye çalışılmaktadır. İslam Araştırmaları Enstitüsü Aralık 2014'te kurmuş olduğu ve Avrupa'da bir Türk eğitim kurumu için büyük bir kazanç sayılabilecek yedi binin üzerinde kitap bulunduran bir kütüphaneye de sahiptir. Arapça, Türkçe ve Almanca dillerinde kitaplar ağırlıkta olup, Boşnakça, İngilizce ve Kürtçe dilleriyle kitaplar da vardır. Kütüphane hafta içi her gün 09.00-17.00 saatleri arasında açık olup, bu saat ve günlerin dışında randevu usulüyle açılmaktadır.

İslam Araştırmaları Enstitüsü'nün bağlı bulunduğu Kardeşlik Derneği bünyesinde İslam Araştırmaları Enstitüsü'nde yanı sıra; kütüphane, hafızlık kursu, Arapça dil kursu, hafta sonu çocuklara din eğitimi, ev ödevlerine yardım kursu, spor ve gezi faaliyetleri gibi hizmetler de bulunmaktadır. Arapça dil kursu, haftada 5 gün ikişer saat verilmekte olup, dil öğretiminde klasik metotlar ile yeni teknikler bir arada değerlendirilerek ilerlenmektedir. Bu kursa katılan bir grup öğrenci şimdi Kur'an-ı Kerim'in i'rabı ile ilgili Arapça bir kitabı okumaktadırlar. Haftasonu din eğitimi kurslarında, sabahçı ve öğlenci şeklinde tanzim edilen 12 sınıfta, toplam 336 öğrenci din eğitimi almakta olup, bu eğitimi, İslami İlimler alanında yeterliliğe sahip 34 gönüllü eğitimcimiz vermektedir. Ev ödevlerine yardım kursunda ise ilkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerine yönelik bu kurslarımızla, öğrencilerimizin bir üst okula geçiş kolaylığını ve kaliteli okullara kayıt yaptırılmalarını hedeflenmiştir.

İslam Araştırmaları Enstitüsü spor ve geziye de ağırlık vermektedir. Takım ruhu, tatlı dil ve iyi geçim hedefiyle haftalık spor faaliyetlerinin en sevileni bisiklet turları ve futbol maçları şeklindedir. Gezi faaliyetlerinin başında ise bir ibadet olarak Umre yer almaktadır ki gençler özellikle teşvik edilmektedir. Ayrıca, Osmanlı Devleti'nin mirası olan beldelere peyderpey ziyaretlerde bulunmaktadır. Bu geziler alanında uzman öğretim üyeleri davet edilerek daha bilinçli hale getirilmesi düşünülmüştür. Örneğin 2018 Nisan'ındaki, Bosna, Sancak, Kosova ve Makedonya'yı kapsayan bir geziye Türkiye'den de Prof. Dr. Zekeriya Kitapçı, Prof. Dr. Ziya Kazıcı, Prof. Dr. Ahmed Cahid Haksever, Prof. Dr. Vahid Göktaş, Prof. Dr. Özcan Hıdır ve Prof. Dr. Muhammed Harb katılmıştır.

Netice olarak Avrupa özelinde Türkiye kökenli Müslümanlar tarafından kendi imkânları ile kurulan İslam Araştırmaları Enstitüsü gibi enstitüler ülkemiz için büyük kazanımdır. Avrupa ülkelerinde İslam Araştırmaları Enstitüsü gibi kurumlar lise mezunu öğrencilere ve üniversite eğitimi almak isteyen yetişkinlere yüksek din eğitimi vererek önemli bir boşluğu doldurmaya devam etmektedir.

KAYNAKÇA

- Altaş, Nurullah. *Gençlik Döneminde Din Olgusu ve Liselerde Din Öğretimi*, Ankara: Nobel Yayınları, 2004.
- Bahçekapılı, Mehmet. “Avrupa’da İslam Din Eğitimi Modelleri”. *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 21, (2011), 21-64.
- Bahçekapılı, Mehmet. *Avrupa’da Din Eğitimi*. İstanbul: Önder Yayınları, 2012.
- Balıç, İsmail-Aydın, Masum Yaşar. “Avusturya”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yay., 1991), 4/79-83.
- Bayraklı, Bayraktar. *Kadın, Sevgi ve Temel Haklar*, İstanbul: İşaret Yayınları, 2000.
- Coşkun, Selçuk. “Yetişkin Eğitimi ve Hz. Peygamber’in (s.a.v.) Tatbikatı”. *İslam’da Aile ve Çocuk Terbiyesi 2*, 223-234. İstanbul: Ensar Neşriyat, 1996.
- Çamdibi, Mahmut. “Din Eğitiminde Yetişkinler ve Şahsiyet Terbiyesi”. *Yetişkinlik Dönemi Eğitimi ve Problemleri*, 289-306. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2006.
- Dam, Hasan. “Yaygın Din Eğitimine İlişkin Bazı Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türkiye’de Yüksek Din Eğitimi ve Öğretiminin Sorunları ve Geleceği, Sempozyumu, 16-17 Ekim 2003*, 425-445. Isparta: 2004.
- Demirel, Özcan. *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara: Kardeş Yayınları, 1998.
- Doğan, Recai - Tosun Cemal. *İlköğretim 4. ve 5. Sınıflar İçin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi*, Ankara, Pegema Yayınları, 2002.
- Güneş, Firdevs. *Yetişkin Eğitimi, (Halk Eğitimi)*, Ankara: Ocak Yayınları, 1996.
- Kılavuz, Mehmet Akif. (2003). Yetişkin Din Eğitimcilerinde Bulunması Gereken Özellikler. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12/1, (2011), 135-152.
- Kılavuz, Mehmet Akif. Yetişkinlerin Din Eğitim Programlarının Planlanması. *Yetişkinlik Dönemi Eğitimi ve Problemleri*, 125-148. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2006.
- Kılavuz, Mehmet Akif. Yetişkinlik ve Yaşlılık Döneminde Eğitim ve Din Eğitiminin Önemi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11/2, (2002), 59-72.

- Köylü, Mustafa. “Yetişkinlik Dönemi Din Öğretimi”. *Etkili Din Öğretimi*, ed. Şaban Karaköse. 103-120. İstanbul: TİDEF Yayınları, 2009.
- Köylü, Mustafa. “Yetişkinlik Dönemi Eğitimi ve Öğretiminin Genel Özellikleri”. *Yetişkinlik Dönemi Eğitimi ve Problemleri*, ed. M. Faruk Bayraktar. 85-112. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2006.
- Köylü, Mustafa. Yetişkinlik Dönemi Din Eğitiminin Temel İlkeleri. *Yaygın Din Eğitimi Sempozyumu -II (30 Mart - 01 Nisan 2012, 2, 67-86*. Ankara: 2012.
- Okçabol, Rıfat. *Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi)*, İstanbul: Der Yayınları, 1996.
- Potz, Richard. “Avusturya”. *Avrupa Birliği Ülkelerinde Din-Devlet İlişkisi*. ed. Talip Küçükcan, Ali Köse, 81-97. İstanbul: İsam Yayınları, 2008.
- Şencan, Hüdaî. “Din ve Devlet İlişkileri”. *Karşılaştırmalı Anayasa Çalışmaları*. Ankara: TBMM Basımevi, 2012.
- Tavukçuoğlu, Mustafa. “Avusturya İslam Diyanet Teşkilatı, Din Dersi Öğretmenleri ve Din Görevlileri”. *Diyanet İlmî Dergi*, 30/1, (1994), 65-86.
- Tavukçuoğlu, Mustafa. *Avrupa’da Türk Ailesi ve Din Eğitimi Avusturya Örneği*. Konya: Mehir Vakfı Yayınları, 2000.
- Tosun, Cemal. *Din Eğitimi Bilimine Giriş*, Ankara: Pegem Yayınları, 2000.